

UNIUNEA EUROPEANĂ, CA PROMOTOR ȘI APĂRĂTOR FERM AL DREPTURILOR OMULUI ȘI AL DEMOCRAȚIEI ÎN ÎNTREAGA LUME

THE EUROPEAN UNION, AS A FIRM PROMOTER AND DEFENDER OF HUMAN RIGHTS AND DEMOCRACY ACROSS THE WORLD

Valeria OBOROCEANU

studentă, Facultatea Relații

Internaționale, Științe Politice

și Administrative

Universitatea de Stat din Moldova

ORCID ID: 0009-0008-2562-7981

e-mail: oboroceanuvaleria@yahoo.com

Rezumat: *Democrația și drepturile omului sunt valori universale ce ar trebui promovate la nivel global, formând fundația societăților incluzive în care fiecare individ poate participa liber la viața comunității. Depășirea obstacolelor pentru a aborda încălcările acestor drepturi este esențială pentru menținerea demnității umane, combaterea sărăciei și prevenirea și soluționarea conflictelor. Uniunea Europeană (UE) susține cu fermitate drepturile omului ca fiind universale și indivizibile, promovându-le și apărându-le activ în interiorul granițelor sale și în relațiile cu țările din afara UE. Acest articol explorează angajamentul UE față de democrație și drepturile omului, călătoria sa instituțională și rolul său ca o forță pașnică în promovarea acestor valori la nivel global. De asemenea, analizează politica, obiectivele și acțiunile UE în promovarea democrației și păcii atât la nivel intern, cât și extern, subliniind importanța lor în diverse domenii politice, inclusiv comerț, dezvoltare, extindere, politică externă și de securitate, și relații diplomatice. În plus, articolul evidențiază rolul Consiliului Europei și al Convenției Europene a Drepturilor Omului în protejarea drepturilor omului. Accentuează devotamentul UE față de aceste principii ca aspect fundamental al identității sale. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, care completează sistemele naționale, joacă un rol semnificativ în asigurarea protecției drepturilor omului pentru cetățenii UE. Parlamentul European și Consiliul European colaborează activ pentru a proteja drepturile fundamentale prin acte legislative, contribuind la un cadru de protecție mai robust. În concluzie, acest articol subliniază că respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale constituie o piatră de temelie a Uniunii Europene, strâns legată de principiile democrației și a statului de drept. Bazându-se pe tradițiile constituționale, obligațiile internaționale, tratate și jurisprudență, UE rămâne angajată*

să protejeze și promoveze eficient aceste drepturi prin intermediul instituțiilor bine informate și eficiente.

Cuvinte-cheie: *Democrație, drepturile omului, Uniunea Europeană, implicare globală, Consiliul Europei, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Carta Drepturilor Fundamentale, Parlamentul European, Consiliul European, libertăți fundamentale, societăți incluzive.*

Abstract: *Democracy and human rights are universal values that should be promoted globally, forming the foundation of inclusive societies where all individuals can participate freely in community life. Overcoming obstacles to address violations of these rights is essential for upholding human dignity, combating poverty, and preventing and resolving conflicts. The European Union (EU) staunchly upholds human rights as universal and indivisible, actively promoting and defending them within its borders and in its relations with countries outside the EU. This article explores the EU's commitment to democracy and human rights, its institutional journey, and its role as a peaceful force in advancing these values worldwide. It also delves into the EU's policies, objectives, and actions in promoting democracy and peace on both internal and external fronts, emphasizing their importance in various policy areas, including trade, development, enlargement, foreign and security policy, and diplomatic relations. Additionally, the article highlights the role of the Council of Europe and the European Convention on Human Rights in safeguarding human rights. It underscores the EU's dedication to these principles as a fundamental aspect of its identity. The Charter of Fundamental Rights of the European Union, which complements national systems, plays a significant role in ensuring the protection of human rights for EU citizens. The European Parliament and the European Council actively collaborate to safeguard fundamental rights through legislative acts, contributing to a more robust protection framework. In conclusion, this article underscores that respect for human rights and fundamental freedoms is a cornerstone of the European Union, closely intertwined with the principles of democracy and the rule of law. Drawing from constitutional traditions, international obligations, treaties, and jurisprudence, the EU remains committed to effectively safeguarding and promoting these rights through informed and efficient institutions.*

Keywords: *Democracy, Human Rights, European Union, Global Engagement, Council of Europe, European Convention on Human Rights, Charter of Fundamental Rights, European Parliament, European Council, Fundamental Freedoms, Inclusive Societies.*

Democrația și drepturile omului sunt valori universale care ar trebui promovate în jurul lumii. Sunt piatra de temelie a unor societăți incluzive, în care toți sunt liberi să participe la viața comunității. Depășirea obstacolelor care perpetuează încălcarea acestor drepturi este crucială pentru respectarea demnității umane, lupta împotriva sărăciei și prevenirea și soluționarea conflictelor. Uniu-

nea Europeană vede *drepturile omului* ca fiind *universale și indivizibile*. Le promovează și le apără activ pe ambele în interiorul granițelor sale și atunci când se angajează în relații cu țări din afara UE. [1, p. 361]. Uniunea Europeană are la bază democrația și drepturile omului. Pentru a putea transpune visul unei Europe puternice ca factor de stabilitate printr-o abordare comunitară transparentă, eficientă, democratică Uniunea a trebuit să parcurgă o serie de etape instituționale.

La ora actuală Uniunea regroupează 27 de state pe plan economic și politic, având printre obiectivele sale apărarea democrației, promovarea și respectarea drepturilor omului, prosperitatea și pacea [3]. Încă de la începuturile sale, Uniunea Europeană (UE) a fost un proiect de integrare menit să mențină pacea între statele sale membre - un obiectiv fundamental pe care a reușit să-l atingă timp de peste 60 de ani. Fiind o comunitate de state care împărtășesc aceeași viziune, UE se bazează, de asemenea, pe anumite valori fundamentale, cum ar fi democrația și statul de drept, pe care Uniunea dorește să le promoveze atât pe plan intern, cât și pe plan extern, și care ghidează toate politicile sale. Pe baza acestei viziuni, UE a elaborat politici specifice pentru a sprijini democrația și pacea în lume. Obiectivul său este și de a include promovarea păcii și a democrației în toate celelalte acțiuni externe ale sale din domenii precum politicile comerciale, de dezvoltare, de extindere și de vecinătate, politica externă și de securitate comună și relațiile politice și diplomatice cu țări terțe și cu instituții multilaterale.

Uniunea și-a creat reputația unei „puteri pașnice”, ghidată de o viziune normativă, și cea a unui actor eficient în domeniul păcii și al democrației [4]. În definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor comunitare, Uniunea urmărește să combată orice discriminare pe motive de sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. *Democrația în țările Uniunii Europene (UE)*, cu toate neajunsurile sale, este luată ca etalon, de țări cu democrații emergente. În majoritatea acestor țări încălcările drepturilor omului au devenit din ce în ce mai frecvente, au crescut în intensitate, se exercită restrângeri asupra acțiunilor societății civile, conflictele au în prezent fațete multiple, iar regimurile autoritare au devenit mai îndrăznețe. Uniunea Europeană este *un vis realizabil* pentru populația multor țări aspirante, care văd în Uniune multiple avantaje. [1, p. 361]

Organizația cu o vocație esențială politică și culturală este Consiliul Europei cu cele două instrumente esențiale de protecție a drepturilor omului: *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale* – tratat internațional ce aduce o garanție colectivă din partea statelor pentru respectarea drepturilor omului – împreună cu protocoalele sale adiționale care i-au adus completări și precizări, și *Carta socială europeană* ce a fost semnată la Torino la

18 septembrie 1961 și apoi revizuită la 2 aprilie 1996. Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, cunoscută și sub denumirea de „*Convenția Europeană a Drepturilor Omului*”, este un catalog al drepturilor fundamentale elaborat de Consiliul Europei, semnat pe 4 noiembrie 1950 la Roma și intrat în vigoare pe 3 septembrie 1953. [3]

Tratatul de la Maastricht (7 februarie 1992) a reafirmat în preambulul său atașamentul țărilor membre la principiul libertății, democrației și respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale. În cuprinsul său se reiterează unul din obiectivele fundamentale ale Comunității: „protecția drepturilor și intereselor cetățenilor statelor membre...” (art. B al. 3); se mai precizează că “Uniunea respectă drepturile fundamentale așa cum ele sunt garantate de Convenția Europeană de Apărare a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale (semnată la Roma, 4 noiembrie 1950) și așa cum ele rezultă din tradițiile constituționale comune ale statelor membre ca principii generale a dreptului comunitar,,.

Drepturile omului și democrația trebuie să rămână în *centrul acțiunii externe* a Uniunii. Articolul 21 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) orientează acțiunea de drept, a universalității și a indivizibilității drepturilor omului, precum și a respectării principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite și a dreptului internațional. Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene este parte a Tratatului de la Lisabona, intrat în vigoare la 1 decembrie 2009, și consacră faptul că Uniunea Europeană se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, oferind cetățenilor săi un spațiu de libertate, securitate și justiție. *Carta este cea mai actuală declarație privind drepturile fundamentale din lume* și promovează demnitatea umană, clarifică drepturile cetățenilor europeni, pune în evidență valorile și principiile Uniunii, prezintă bazele intelectuale și juridice ale Uniunii Europene și garantează respectarea drepturilor fundamentale de către toate instituțiile comunitare. Este reafirmat principiul protecției drepturilor omului ca principiu fundamental al Uniunii Europene. [1, p, 362] Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene stabilește toate drepturile personale, civice, politice, economice și sociale de care beneficiază cetățenii Uniunii. Carta completează sistemele naționale, fără însă a le înlocui. În cazul în care drepturile fundamentale ale persoanelor nu sunt respectate, instanțele naționale trebuie să se pronunțe cu privire la această chestiune. Cetățenii se pot, de asemenea, adresa Curții Europene a Drepturilor Omului, care are jurisdicție asupra încălcărilor drepturilor civile și politice prevăzute în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În anumite cazuri, atunci când un stat membru nu respectă dreptul UE și încalcă drepturile unei persoane, Co-

misia Europeană poate aduce un stat membru în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene. [2]

Parlamentul European se angajează integral pentru respectarea drepturilor fundamentale în Uniune. Pe baza lucrărilor Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne, deputații în PE dezbate și adoptă, la ședințele plenare, rezoluții referitoare la situația drepturilor fundamentale în UE și la o serie de aspecte particulare legate de protecția acestor drepturi în statele membre. Împreună cu Consiliul UE, Parlamentul European adoptă acte legislative pentru o mai bună protecție a drepturilor fundamentale [2].

În final, concluzionăm faptul că respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale constituie unul dintre principiile fondatoare ale Uniunii Europene alături de libertăți, ce decurg din democrație și statul de drept. Bazată pe tradițiile constituționale și obligațiile internaționale comune, din tratatele asupra Uniunii Europene și tratatele comunitare, *Convenția europeană a drepturilor omului*, *Carta socială adoptată de către Comunitatea europeană și Consiliul Europei precum și din jurisprudența Curții de justiție, a Curții europene a drepturilor omului*, *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene* cuprinde reperele principale ale protecției și garantării efective a acestor drepturi, de care instituțiile comunitare și statele membre trebuie să țină seama în aplicarea dreptului comunitar. Îndeplinirea acestei obligații în contextul evoluțiilor pe multiple planuri implică o mai bună informare și cunoaștere a realităților și problematicii complexe a drepturilor omului, inclusiv crearea unor instituții eficiente pentru protecția și promovarea acestora.

REFERINȚE:

1. MANOLE, Dinu. *Drepturile omului și democrația – principii directoare ale Uniunii Europene*. In: Teoria și practica administrării publice, 20 mai 2016, Chișinău. Moldova: S.C. „Garamont-Studio” S.R.L., 2016. pp. 361-364. ISBN 978-9975-3019-6-1.
2. *Protecția drepturilor fundamentale în Uniune*. [online]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/ro/democracy-and-human-rights/fundamental-rights-in-the-eu> (accesat: 01 aprilie 2023)
3. ZLĂTESCU, Irina Moroianu. *Instituții europene și drepturile omului*. București: Editura I.R.D.O., 2008. 138 p. ISBN 978-973-9316-74-3.
4. *Ce face Europa pentru mine?* [online]. Disponibil: <https://what-europe-does-for-me.eu/ro/home> (accesat: 01 aprilie 2023)